

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ КРЕМЕНЧУЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

М. В. Загірняк

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
вул. Першотравнева, 20, м. Кременчук, 39600, Україна. E-mail: mzagirn@kdu.edu.ua

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського (КрНУ) – єдиний державний вищий навчальний заклад IV рівня акредитації, у якому вже протягом 50 років для потреб 240-тисячного промислового міста та регіону Центрального Придніпров'я з населенням понад 1,5 мільйона мешканців готують висококваліфікованих фахівців із широкого спектра спеціальностей за програмами підготовки спеціаліста та магістра.

Протягом усієї історії існування основною метою діяльності навчального закладу є виконання важливої соціальної функції: формування інтелектуального потенціалу держави, забезпечення висококваліфікованими фахівцями всіх галузей народного господарства, науки і культури регіону, а головне – розширення й поглиблення інтелектуального потенціалу суспільства, сформованого на найновіших наукових здобутках, досягненнях національної та світової культури й загальнолюдських цінностях, зорієнтованих на зміцнення й розквіт України як суверенної та незалежної держави.

Сьогодні університет є центром освіти, науки і культури, де вирішується важливе соціальне питання: формується інтелігенція регіону – носій державної політики в питаннях доступу молоді регіону до вищої освіти, у тому числі за рахунок державного замовлення.

Одним з пріоритетних видів діяльності науково-педагогічного колективу Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського є розвиток наукових досліджень та інтеграція національної освіти, науки й економіки. Результати цієї діяльності значною мірою визначають якість освіти, наявність кадрів вищої кваліфікації та імідж університету як науково-освітнього закладу.

Усі види наукової роботи в університеті плануються, організуються та виконуються відповідно до вимог розробленої 2010 року «Концепції розвитку та вдосконалення науково-дослідної діяльності професорсько-викладацького складу КрНУ імені Михайла Остроградського». Серед них обов'язковими є:

- інноваційний розвиток шляхом трансферу технологій та комерціалізації наукових розробок;
- поповнення кадрового складу вищої кваліфікації шляхом збільшення захистів дисертаційних робіт та створення нових спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій;
- публікація статей та монографій, у тому числі у виданнях з імпаکت-фактором та міжнародних баз даних Scopus, ISI, Web of Knowledge;
- проведення наукових конференцій та отримання охоронних документів;
- розробка проєктів на виконання бюджетних робіт та збільшення обсягів фінансування госпдоговірних робіт;

- створення науково-дослідних центрів, лабораторій, а також виставкових експонатів;
- подання науково-технічних досягнень на премії різного рівня (для молодих учених, державні та ін.);
- відкриття аспірантури та докторантури;
- створення спільних з НАН України та іншими галузевими академіями наукових підрозділів.

Результати виконання положень цієї Концепції значною мірою визначаються якісним складом кадрів вищої кваліфікації, що, у свою чергу, формує якість освіти та імідж університету як науково-освітнього закладу. На сьогодні серед викладачів університету працюють 54 доктори наук (з них 50 професорів) і 172 кандидати наук (з них 140 доцентів). Тільки протягом 2011 року науковці університету захистили 27 кандидатських та дві докторські дисертаційні роботи (рис. 1). На сьогодні в університеті функціонують дві докторські спеціалізовані вчені ради за чотирма спеціальностями та чотири кандидатські ради за шістьма спеціальностями.

Рисунок 1 – Динаміка захистів кандидатських та докторських дисертацій

Основою наукових досягнень професорсько-викладацького складу є розвиток наукових шкіл університету. 2010 року, відповідно до вимог МОН України, науково-дослідна частина розробила, а вчена рада університету затвердила положення «Про наукові школи», згідно з яким в університеті функціонує шість наукових шкіл (табл. 1). Результати наукових досліджень співробітників університету щорічно публікуються (рис. 2) у провідних вітчизняних та зарубіжних фахових виданнях, висвітлюються на міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних та науково-технічних конференціях, семінарах, симпозиумах, з'їздах та форумах (понад 125 щорічно).

Тільки на базі нашого навчального закладу 2011 року їх проведено 19 за участі представників понад 65 вищих навчальних закладів і наукових установ та близько 35 промислових підприємств України, держав СНД, Африки, країн Євросоюзу та США.

Таблиця 1 – Наукові школи КрНУ імені Михайла Остроградського

Назва наукової школи	рік заснування	підготовлено	
		д-рів наук	канд. наук
«Магнітні поля великих робочих просторів електромагнітних апаратів та пристроїв». Науковий керівник: <i>Загірняк Михайло Васильович</i> , ректор, завідувач кафедри «Електричні машини і апарати», д.т.н., проф.	1996	3	15
«Енергоресурсозбереження, діагностика і моніторинг в електромеханічних системах, удосконалення пристроїв обліку електроенергії». Науковий керівник: <i>Родькін Дмитро Йосипович</i> , завідувач кафедри «Системи автоматичного управління та електропривод», д.т.н., проф.	2000	1	14
«Проблеми та шляхи реалізації електроенергозбереження тяговими електротехнічними комплексами». Науковий керівник: <i>Сінчук Олег Миколайович</i> , завідувач кафедри «Системи електроспоживання та енергетичний менеджмент», д.т.н., проф.	1988	2	13
«Механіка вибуху та ресурсозберігаючі екологічно надійні технології керованого вибухового руйнування гірських порід». Науковий керівник: <i>Комір Віталій Михайлович</i> , завідувач кафедри «Технічна механіка», д.т.н., проф.	1968	4	37
«Регіональне управління конкурентоспроможністю підприємств». Науковий керівник: <i>Хоменко Микола Макарович</i> , завідувач кафедри «Менеджмент», д.е.н., проф.	1997	1	8
«Структурна досконалість напівпровідникових матеріалів, технології виробництва монокристалів напівпровідників та фотоелектричних перетворювачів енергії». Науковий керівник: <i>Оксанич Анатолій Петрович</i> , завідувач кафедри «Інформаційно-управляючі системи», д.т.н., проф.	1999	2	10

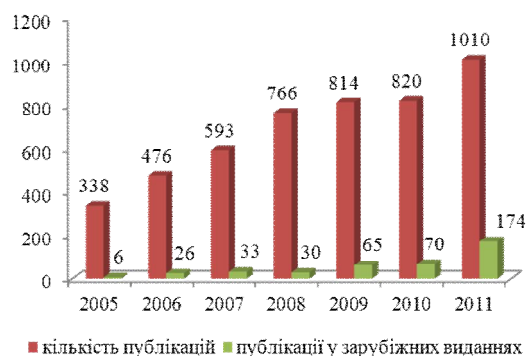

Рисунок 2 – Публікації науковців університету

2011 року два співробітники університету стали лауреатами Державної премії України в галузі науки і техніки:

– д.т.н., професор Гученко М.І. за роботу «Створення авіаційних та навчально-тренувальних комплексів на базі багатофункціональних радіоелектронних систем»;

– д.т.н., професор Дзюбан В.С. за роботу «Створення та впровадження комплексу обладнання для живлення, управління й захисту технологічних систем гірничих виробництв».

В університеті на постійній основі працюють наукові семінари, у тому числі два включені до плану роботи наукової ради НАН України: «Електромагнітні та електромеханічні процеси в електричних машинах і апаратах» та «Електромеханіка, проблеми енергоперетворення й енергоресурсозбереження»; один семінар проводиться з Інститутом космічних досліджень НАН України: «Проблеми керування в інформаційно-управляючих та ергатичних системах». Активну участь у науковій роботі беруть молоді вчені та студенти університету. Підтвердженням цього є 37 та 38 призових місць за результатами

II туру Всеукраїнського конкурсу наукових робіт студентів відповідно 2011 та 2012 років за 18 напрямками, а також два командних і вісім особистих призових місць у другому етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

Щороку збільшується кількість студентів, що залучаються до участі в науковій роботі. Тільки протягом 2011 року за участі студентів опубліковано близько 400 статей і тез доповідей, у тому числі 185 – самостійно.

Університет активно працює над розвитком міжнародних зв'язків, які спрямовано на розширення співпраці з навчальними та науковими установами зарубіжних країн з метою підвищення ефективності навчального процесу та розвитку науково-дослідної роботи в університеті, пошук партнерів для виконання спільних міжнародних проектів та отримання грантів. З 1999 року КрНУ є членом Європейської асоціації міжнародної освіти, з якою підтримує тісні міжнародні зв'язки, а також з Корпусом Миру США, Університетом техніки та економіки Міттвайда, Боліварським державним університетом, Університетом Антверпена, Північно-китайським науково-дослідним інститутом електроніки та оптики, університетами Аннаби, Любляни, Любліна, Монса, Бумардеса. Виконується науковий проект з дослідження електромагнітних систем у рамках програми науково-технічної співпраці між Україною та Словенією. З вересня 2005 року декілька випускників КрНУ навчаються в аспірантурі університетів Швеції та Німеччини; магістри університету міста Аннаба (Алжир) проходять стажування у КрНУ. З 2007 року КрНУ як повноправний член входить до складу Євразійської асоціації університетів, Європейської асоціації університетів, а з 2008 – до мережі університетів країн Чорноморського регіону. 20 вересня 2007 року ректором підписана Велика Хартія Університетів.

Тільки протягом 2011–2012 рр. КрНУ імені Михайла Остроградського відвідали делегації з Великобританії, Китаю, Марокко, Бельгії, відбулося 36 закордонних відряджень викладачів університету до таких країн, як Бельгія, США, Росія, Португалія, Німеччина, Словаччина, Польща, Чехія, Китай, Кіпр, Італія, Угорщина, та 40 поїздок студентів за різними програмами. Підписано договори з університетами з Китаю – Ланьчжоуським університетом шляхів сполучення, Росії – Російським університетом дружби народів, Карачаєво-Черкеським державним університетом імені У. Д. Алієва, Словаччини – Технічним університетом у Кошице, Франції – Верхньо-Альзаським університетом, Католицьким університетом мистецтв та ремесел, Португалії – університетом Алгарве, Бельгії – університетом м. Монс.

Наприкінці листопада 2011 року у рамках договору про співпрацю між нашим університетом та Ланьчжоуським університетом шляхів сполучення відбувся Перший українсько-китайський круглий стіл «Регіональний сталий розвиток та його роль в освіті» (рис. 3), у якому взяла участь делегація з університету Ланьчжоу на чолі з ректором проф. Реном Ененом. Проведення круглого столу – важливий етап у розвитку ефективної, плідної та довготривалої співпраці між університетами. 2011 року вперше четверо наших аспірантів отримали стипендію «Leonhard-Euler Program 2011/2012», що надається Німецькою службою академічних обмінів (DAAD), терміном на дев'ять місяців. На завершальному етапі стипендіальної програми аспіранти проходили місячне стажування в німецькому університеті. Тринадцять співробітників університету, серед яких три викладачі, п'ять аспірантів і п'ять студентів, 2012 року перемогли в конкурсі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України й отримали змогу поїхати за кордон у рамках бюджетної програми 2201250 «Навчання, стажування, підвищення кваліфікації студентів, аспірантів, науково-педагогічних та педагогічних працівників за кордоном».

Рисунок 3 – Підписання договору про співробітництво ректором КрНУ М. В. Загірняком та ректором Ланьчжоуського університету шляхів сполучення Реном Ененом

Університет активно співпрацює з програмами академічних обмінів імені Фулбрайта, Німецькою службою академічних обмінів (DAAD), програмами Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX), Американськими радами з міжнародної освіти, Посольством США в Україні. Студенти університету проходять практику та стажування за своїми спеціальностями на базі Університету Матея Бела (Республіка Словаччина), Технічного університету Брауншвейга

(Німеччина), Ланьчжоуського університету шляхів сполучення (Китай).

2011 року співробітники нашого університету подали 38 заявок на отримання грантів від міжнародних та іноземних організацій на фінансування різноманітних наукових та освітніх проектів. 31 з них отримала позитивну відповідь. Третій рік поспіль по трое співробітників КрНУ проходять стажування за програмою «Відкритий світ», яку здійснює центр лідерства «Відкритий світ» у співробітництві з організацією Американські ради з міжнародної освіти ACTR/ACCELS (American Councils).

Перспективними напрямками міжнародного співробітництва є забезпечення обміну знаннями через науковий та студентський обмін, робота з інституціями Європейського Союзу для участі в проектах у галузі вищої освіти. Участь у міжнародних організаціях та наукових і освітніх асоціаціях спрямована на академічний, студентський, культурний та науковий обмін.

Висока динаміка розвитку наукової діяльності університету отримала позитивну оцінку громадськості та заслужені державні нагороди. На X Міжнародній виставці навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні – 2007» університету присвоєно почесне звання «Лідер сучасної освіти» та нагороджено бронзовою медаллю у номінації «Упровадження здобутків педагогічної науки в освітню практику». 2008 року на такій самій виставці університет нагороджено бронзовою медаллю в номінації «Інновації у вищій школі». Виставки 2009–2011 років стали для університету знаковими – 2009 року було отримано золоту медаль у номінації «Інтеграція науки і освіти – необхідна умова підвищення якості підготовки фахівців у вищих навчальних закладах», 2010 року – золоту медаль у номінації «Упровадження здобутків педагогічної науки в освітню практику», 2011 року – золоту медаль за високі досягнення в науковій діяльності. 2012 року університет став володарем диплома «Лідер наукової діяльності» III Міжнародної виставки «Сучасні навчальні заклади».

Завдяки наполегливій роботі колективу досягнуто підвищення за більшістю показників наукової діяльності, що дозволило університету 2012 р. посісти 55-те місце у загальнонаціональному рейтингу ВНЗ України «ТОП 200», який проводить щорічно кафедра ЮНЕСКО при Національному університеті «КПІ», а також 55-те місце у рейтингу ВНЗ України за показниками наукометричної бази даних Scopus. За даними міжнародної бази даних Webometrics, наш університет посідає 44-те місце серед ВНЗ України. За рейтингом, складеним Інститутом інноваційних технологій та змісту освіти МОНмолодьспорту України, університет посів дев'яте місце серед 31 класичних ВНЗ України.

Відгуки на випусників, державна відзнака досягнень КрНУ, підтримка його роботи з боку міської та обласної державних адміністрацій і наявність сталого попиту на випусників, які отримують дипломи Кременчуцького національного університету, – найкращі рекомендації для навчального закладу. Колектив університету з оптимізмом дивиться в майбутнє і налаштований на досягнення нових успіхів у нелегкій справі підготовки й виховання справжніх фахівців і науковців.